

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
ЖИТОМИРСЬКИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТУРИЗМУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
Житомирського
економіко-гуманітарного інституту

Катерина ШАФРАНОВА
«02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 2.4 ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

Освітньо-професійна програма Менеджмент
(назва освітньої програми)
освітнього рівня бакалавр
(назва освітнього рівня)
галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)
Спеціальність 073 Менеджмент
(шифр і назва спеціальності(тей))
Житомирський економіко-гуманітарний інститут
Обсяг, кредитів: 5 (150)
Форма підсумкового контролю: іспит

Житомир – 2024 рік

Робоча програма: дисципліна «Економічна теорія» для здобувачів освіти за галуззю знань 07 Управління і адміністрування, спеціальністю 073 Менеджмент.

«28» серпня 2024 року. 34 с.

Розробники:

доцент кафедри менеджменту та туризму, кандидат економічних наук Колдовський А.В.,
старший викладач кафедри менеджменту та туризму Дивинська Ю.А.

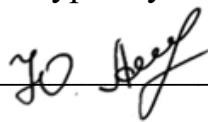
Викладач: доцент кафедри менеджменту та туризму, кандидат економічних наук Колдовський А.В.,
старший викладач кафедри менеджменту та туризму Дивинська Ю.А.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри менеджменту та туризму.

Протокол від «27» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри менеджменту та туризму

«27» серпня 2024 року

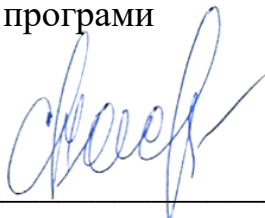

Юлія ДИВИНСЬКА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Менеджмент»

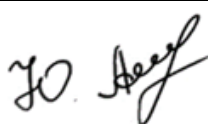
«27» серпня 2024 року

Гарант освітньої професійної програми

Катерина ШАФРАНОВА

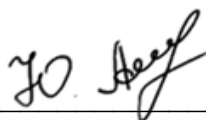
ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Навчальний рік	2024/2025	2025/2026	2026/2027	2027/2028
Дата засідання кафедри	27.08.2024			
№ протоколу	1			
Підпис завідувача кафедри				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <http://vo.ukraine.edu.ua/> за адресою:
<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=11734>.

Робочу програму перевірено

В.о. завідувача кафедри

(Юлія ДИВИНСЬКА)

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ.....	7
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
4.1. Анотація дисципліни.....	8
4.2. Структура навчальної дисципліни.....	10
4.2.1. Тематичний план.....	10
4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни	11
4.3. Форми організації занять.....	12
4.3.1. Теми практичних занять.....	12
4.3.2. Індивідуальні завдання.....	12
4.3.3. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проєкт).....	13
4.3.3.1. Тематика ІНДЗ (Індивідуальне навчально-дослідне завдання).....	
4.3.4. Теми самостійної роботи здобувачів освіти.....	
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	15
5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.....	15
5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.....	16
5.3. Інклюзивні методи навчання.....	16
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	17
6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.....	18
6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру..	19
6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS.....	20
6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS.....	20
6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS.....	21
6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти	21
6.7. Орієнтовний перелік питань до екзамену (заліку).....	22
7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	24
7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю	24
7.2. Глосарій (термінологічний словник).....	25
7.3. Рекомендована література.....	27
7.4. Інформаційні ресурси.....	28
8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	29

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній / освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 5	Галузь знань <u>07 Менеджмент та адміністрування</u>	Вид дисципліни <u>обов'язкова</u>	
	Спеціальність <u>073 Менеджмент</u>	Цикл підготовки <u>Професійний</u>	
Модулів – 2	Спеціалізація <u>не передбачена</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання реферат	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u>	Семестр	
Загальний обсяг годин – 150		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 3,5 самостійної роботи здобувача освіти – 6,5 Відсоток аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 35,0% для заочної форми здобуття освіти – 20%		Лекції	
	30 год	6 год	
	Практичні, семінарські		
	22 год	4 год	
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
	80 год	122 год	
Індивідуальні завдання: 18			
Вид семестрового контролю: іспит			

Примітка.

Програма дисципліни виконується в повному обсязі незалежно від форми здобуття освіти. Аудиторне навантаження заочної форми становить: 1-2 курси навчання ОС «бакалавр» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти; 3-4 курси ОС «бакалавр» – 25% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти.

Здобувачі освіти заочної форми мають виконати 100% програми дисципліни, тобто виконати всі практичні, лабораторні, контрольні роботи, заплановані програмою дисципліни, і прикріпити їх на платформу Інтернет-підтримки освітнього процесу Moodle, а теоретичний матеріал опанувати за наявними матеріалами до лекцій (за винятком вступної ознайомчої лекції). Під час сесії для заочної форми здобуття освіти проводять вступні лекції, консультації та контрольні заходи (заліки та іспити).

Задля підтримки здобувачів освіти заочної форми для здобуття ними всіх запланованих освітньою програмою компетентностей і програмних результатів навчання університет надає додаткову можливість бажаючим здобувачам освіти заочної форми доєднатись за розкладом до аудиторних занять здобувачів освіти денної форми здобуття освіти.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: курс спрямовано на формування цілісного розуміння основ економічної науки та принципів функціонування економічної системи. Здобувачі освіти опановують базові поняття, такі як попит, пропозиція, ціна, ринок, капітал, ресурси, а також вчать розуміти закономірності та механізми, які визначають поведінку економічних суб'єктів – споживачів, виробників і держави. Метою також є розвиток навичок аналітичного мислення, яке дозволяє здобувачам освіти оцінювати економічні процеси, робити прогнози та приймати обґрунтовані рішення як у професійній діяльності, так і в повсякденному житті.

Завдання курсу полягає у вивченні основних принципів і закономірностей функціонування економіки, аналізі процесів виробництва, розподілу, обміну та споживання благ. Курс спрямований на дослідження поведінки різних економічних суб'єктів, таких як споживачі, підприємства та держава, а також на розуміння взаємодії між ними в умовах обмеженості ресурсів. Одним із ключових завдань є визначення механізмів функціонування ринку, вивчення впливу попиту та пропозиції на формування цін і розподіл ресурсів. Економічна теорія також ставить за мету дослідження ролі держави в економічних процесах, її впливу на стабільність економіки та вирішення соціально-економічних проблем.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Перелік компетентностей та програмних результатів

Загальні компетентності
ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. ЗК 9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 14. Здатність працювати в міжнародному контексті.
Спеціальні компетентності
СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації. СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації. СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту. СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом. СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації. СК 12. Здатність аналізувати і структурувати проблеми організації,

формувати обґрунтовані рішення.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

Програмні результати

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації в різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

Тема 1. Економічна теорія як наука

Тема розкриває основи економічної науки, її предмет, методи дослідження, а також ключові економічні категорії, такі як ресурси, потреби, блага. Розглядаються різні типи економічних систем (ринкова, командна, змішана) та їх вплив на організацію економічного життя суспільства.

Тема 2. Проблема обмеженості ресурсів і економічний вибір

У темі вивчається фундаментальна проблема економіки — обмеженість ресурсів та необхідність раціонального вибору. Розглядаються альтернативні витрати, криві виробничих можливостей і принципи оптимального розподілу ресурсів.

Тема 3. Функціонування ринкової економіки

Тема присвячена аналізу механізму функціонування ринку як основного інституту ринкової економіки. Розглядаються поняття попиту, пропозиції, ринкової рівноваги та ціни як регулятора економічних процесів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: ОСНОВИ МІКРО- ТА МАКРОЕКОНОМІКИ

Тема 4. Ринок товарів і послуг

Тема охоплює механізми функціонування ринку товарів і послуг, взаємодію між попитом і пропозицією, а також еластичність як показник чутливості економічних агентів до змін ринкових умов.

Тема 5. Теорія виробництва та витрат

Тема розглядає основи діяльності підприємства, зокрема процеси виробництва, класифікацію витрат та їх динаміку. Вивчаються принципи ефективного використання ресурсів і управління виробничими витратами.

Тема 6. Ринкові структури

Тема аналізує різноманітні форми ринкових структур, включаючи досконалу конкуренцію, монополію, олігополію та монополістичну конкуренцію. Розглядається їхній вплив на ціноутворення, обсяг виробництва та поведінку економічних суб'єктів.

Тема 7. Національна економіка та макроекономічні показники

Анотація: Тема присвячена характеристиці національної економіки, основним макроекономічним показникам (ВВП, національний дохід, чистий продукт), а також методам їх обчислення. Вивчаються економічні проблеми інфляції та безробіття.

Тема 8. Економічні цикли та економічне зростання

Анотація: У темі аналізуються основні фази економічних циклів (підйом, спад, криза) та їх причини. Розглядаються поняття та чинники економічного зростання, його вплив на добробут суспільства.

Тема 9. Державне регулювання економіки

Анотація: Тема розглядає роль держави в ринковій економіці, її функції та інструменти регулювання. Аналізуються податкова політика, бюджетна система, державні витрати та їх вплив на економічний розвиток.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передусь цій дисципліні:

Базові знання з дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Інформаційні технології», «Охорона праці, безпека життєдіяльності та цивільний захист», «Інклюзивне суспільство».

Міжпредметні зв'язки: «Основи менеджменту», «Державне та регіональне управління», «Фінанси, гроші та кредит», «Облік і оподаткування».

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
		л	сем	пр	лаб	інд			л	сем	пр	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ															
Тема 1. Економічна теорія як наука	14	2		2		2	8	14	2				2	13	AP: + CP: +
Тема 2. Проблема обмеженості ресурсів і економічний вибір	19	4		4		2	9	14			2		2	13	AP: + CP: +
Тема 3. Функціонування ринкової економіки	15	2		2		2	9	15					2	13	AP: + CP: +
Разом за змістовним модулем 1	48	8		8		6	26	43	2		2		6	39	
Змістовий модуль 2. ОСНОВИ МІКРО- ТА МАКРОЕКОНОМІКИ															
Тема 4. Ринок товарів і послуг	15	2		2		2	9	15					2	13	AP: + CP: +
Тема 5. Теорія виробництва та витрат	17	4		2		2	9	18			2		2	14	AP: + CP: +
Тема 6. Ринкові структури	17	4		2		2	9	18	2				2	14	AP: + CP: +
Тема 7. Національна економіка та макроекономічні показники	17	4		2		2	9	16					2	14	AP: + CP: +
Тема 8. Економічні цикли та економічне зростання	17	4		2		2	9	16	2				2	14	AP: + CP: +
Тема 9. Державне регулювання економіки	19	4		4		2	9	16					2	14	AP: + CP: +
Разом за змістовним модулем 2	102	22		14		12	54	99	4		2		12	83	
Усього	150	30		22		18	80	150	6		4		18	122	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 150 год, лекції – 30 год, практичні заняття – 22 год, індивідуальне завдання – 18 год, самостійна робота – 80 год, підсумковий контроль – 2 год.

Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
Назва модуля	Основи економічної теорії			ОСНОВИ МІКРО- ТА МАКРОЕКОНОМІКИ					
Кількість балів за модуль	9			18					
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Теми лекцій	Тема 1. Економічна теорія як наука	Тема 2. Проблема обмеженості ресурсів і економічний вибір	Тема 3. Функціонування ринкової економіки	Тема 4. Ринок товарів і послуг	Тема 5. Теорія виробництва та витрат	Тема 6. Ринкові структури	Тема 7. Національна економіка та макроекономічні	Тема 8. Економічні цикли та економічне зростання	Тема 9. Державне регулювання економіки
Теми практичних занять									
Самостійна робота	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Тести	-			-		-			
Модульний контроль	9								
ІНДЗ	15								
Підсумковий контроль	Іспит (40 балів)								

4.3. Форми організації занять

4.3.1 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Економічна теорія як наука.	2
2	Тема 2. Проблема обмеженості ресурсів і економічний вибір.	4
3	Тема 3. Функціонування ринкової економіки.	2
4	Тема 4. Ринок товарів і послуг.	2
5	Тема 5. Теорія виробництва та витрат.	2
6	Тема 6. Ринкові структури.	2
7	Тема 7. Національна економіка та макроекономічні показники.	2
8	Тема 8. Економічні цикли та економічне зростання.	2
9	Тема 9. Державне регулювання економіки.	4
	Разом	22

4.3.3. Індивідуальна навчально-дослідна робота (дослідження у вигляді реферату)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачами освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проєкту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (**2 бали**);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (**3 бали**);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (**3 бали**);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (**2 бали**);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (**3 бали**);
- ✓ дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (**5 балів**);
- ✓ дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **15 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. ,

4.3.3.1. Тематика ІНДЗ

1. Функції економічної теорії.
2. Методи дослідження економічних явищ і процесів.
3. Економічна теорія та економічна політика.
4. Формування і розвиток економічної думки в Україні.
5. Безмежність потреб та обмеженість ресурсів.

6. Інструменти стабілізації грошового обігу.
7. Товарне виробництво у XXI столітті.
8. Природні монополії в Україні: сучасний стан та перспективи.
9. Роль ціни в регулюванні економічних процесів.
10. Форми організації підприємницької діяльності в країнах ЄС.
11. Малий бізнес у США.
12. Методи визначення рівня бідності і прожиткового мінімуму
13. Інфраструктура ринку та її основні елементи.
14. Ціна у ринковій економіці: суть, види та функції. Вплив держави на ціноутворення.
15. Механізм формування доходів населення у ринковій економіці. Нерівність доходів.
16. Національна економіка: суть, структура і особливості.
17. Банківська система України.
18. Бідність і її риси. Бідність в Україні.
19. ВВП: сутність та способи виміру.
20. Вплив монетарної політики на макроекономічну рівновагу.
21. Вплив тіньової економіки на обсяг ВВП.
22. Державне регулювання зайнятості.
23. Державний борг: причини і наслідки.
24. Державний бюджет, бюджетний дефіцит і його види.
25. Економічні та соціальні втрати від безробіття. Закон Оукена.
26. Зв'язок інфляції з безробіттям. Крива Філіпса.
27. Інфляція: сутність та види.
28. Макроекономічна політика та напрями її вдосконалення.
29. Методи вимірювання інфляції.
30. Моделі змішаної економіки: їх переваги та недоліки.
31. Напрями діяльності Національного банку України.
32. Основні показники макроекономічних вимірювань.
33. Основні складові та динаміка розвитку ВВП України.
34. Основні соціально-економічні індикатори рівня життя.
35. Показники ефективності функціонування ринку праці.
36. Показники ступеня нерівності розподілу доходів.
37. Процес бюджетотворення в Україні.
38. Соціальна політика в ринковій економіці.
39. Суть і значення фіскальної політики.
40. Характерні риси податково-бюджетної політики в Україні

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблицях нижче.

Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальн а кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану реферату	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	3 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	2 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 бали
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	2 бали
7	Презентація ІНДЗ	2 бали
Разом		15 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
13 – 15	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
8-12	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
4-7	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
0-3	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного виконання</i>

4.3.4. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Економічна теорія як наука.	8
2	Тема 2. Проблема обмеженості ресурсів і економічний вибір.	9
3	Тема 3. Функціонування ринкової економіки.	9
4	Тема 4. Ринок товарів і послуг.	9
5	Тема 5. Теорія виробництва та витрат.	9
6	Тема 6. Ринкові структури.	9
7	Тема 7. Національна економіка та макроекономічні показники.	9
8	Тема 8. Економічні цикли та економічне зростання.	9
9	Тема 9. Державне регулювання економіки.	9
	Разом	80

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль 1. <i>Теоретико-методологічні основи дисципліни</i>			
Тема 1. Економічна теорія як наука.	Самостійна робота	1	I-II
Тема 2. Проблема обмеженості ресурсів і економічний вибір.	Самостійна робота	1	III-IV
Тема 3. Функціонування ринкової економіки.	Самостійна робота	1	V-VI
<i>Всього: 26 год</i>	<i>Всього: 2 балів</i>		
Змістовий модуль 2. <i>Практичні аспекти дисципліни</i>			
Тема 4. Ринок товарів і послуг.	Самостійна робота	1	VII- VIII
Тема 5. Теорія виробництва та витрат.	Самостійна робота	1	IX-X
Тема 6. Ринкові структури.	Самостійна робота	1	XI-XII
Тема 7. Національна економіка та макроекономічні показники.	Самостійна робота	1	XIII- XIV
Тема 8. Економічні цикли та економічне зростання.	Самостійна робота	1	XIII- XV
Тема 9. Державне регулювання економіки.	Самостійна робота	1	XIII- XV
<i>Всього: 54 год</i>	<i>Всього: 6 балів</i>		
<i>Разом: 80 год</i>	<i>Разом: 9 балів</i>		

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. Лекція - це логічне, послідовне викладання матеріалу, яке характеризується судженням, висновками, підсумком:

- *Традиційна лекція* – інформаційна, на якій подається для запам'ятовування готова інформація.

- *Оглядово-повторювальна лекція* відбиває всі теоретичні положення, що складають науково-понятійну основу певного розділу без деталізації.

- *Оглядова лекція* систематизує знання на більш високому рівні. Навчальний матеріал, викладений системно, краще запам'ятовується, допускає більше асоціативних зв'язків. В оглядовій лекції розглядаються найбільш складні питання, що виносяться на контрольні заходи.

- *Проблемна лекція* вводиться як невідоме знання, що необхідно «відкрити». Задача викладача – сформулювати проблемну ситуацію, спонукати здобувачів освіти до пошуку вирішення проблеми крок за кроком підводячи їх до шуканої мети. Для цього новий теоретичний матеріал подається у формі проблемного завдання, вихідні дані якого містять протиріччя, що необхідно визначити та подолати.

- *Лекція-бесіда (діалог з аудиторією)* передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією, дозволяє визначити зміст теми викладу навчального матеріалу з урахуванням особливостей аудиторії, використати колективне коло знань, запитання до аудиторії можуть ставитися на початку лекції і по ходу її.

2. Практичні заняття - форма навчального заняття, на якому викладач організує детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує уміння і навички їх практичного застосування шляхом виконання відповідно поставлених завдань.

Проведення практичних занять базується на попередньо підготовленому матеріалі – самостійна робота здобувача освіти, тестах для виявлення ступеня оволодіння здобувачами освіти необхідними знаннями та вміннями.

Оцінки, отримані здобувачем освіти під час практичних занять враховуються при виставленні поточної оцінки за змістовими модулями з навчальної дисципліни «Економічна теорія».

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), складання та розв'язання ситуативних задач.

5.3. Інклюзивні методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються спеціальні інклюзивні методи навчання:

- ✓ метод використання цифрового наративу (цифрові тексти, презентації, розповіді, розміщені на блогах, відеокліпи, ігрові квести та ін.;
- ✓ методи забезпечення доступності інформації в різних форматах (збільшений шрифт, електронний формат);
- ✓ методи структурування навчальної інформації за фреймовою моделлю (сегменти у визначеній послідовності виводяться на екран і супроводжуються поясненнями з розкриттям змісту кожного фрейму інформації);
- ✓ методи самостійної роботи (індивідуальна робота та діяльність у групах і парах) базуються на освоєнні певної частини матеріалу за допомогою різних дидактичних і технічних засобів (наочного матеріалу, підручників, SMART-технологій (мережевих, мобільних, інформаційних технологій; робота в групах, парах використовується на етапах повторення або закріплення (запам'ятовування, застосування) матеріалу).

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовуються для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

Методика викладання навчальної дисципліни — вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами та порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби

кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами слуху

Для здобувачів освіти з вадами слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має ваду слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з вадами слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексикою, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з вадами зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість

здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з руховим порушеннями

Здобувачі освіти з руховими порушеннями, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з руховими порушеннями навчатися без необхідності фізично перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голівки).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг виконаних письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається із двох модулів.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Система оцінювання роботи здобувачів освіти упродовж семестру

Вид діяльності здобувача освіти	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов’язкові					
1.1. Робота на практичному занятті	3	3	9	6	18
1.2. Виконання завдань для самостійної роботи	1	3	3	6	6
1.3. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	15				15
1.4. Виконання модульної роботи	9		9		
Разом		-	21	-	39
Максимальна кількість балів за обов’язкові види роботи: 60					
II. Вибіркові (за вибором здобувача освіти)					
Виконання завдань для самостійного опрацювання					
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5				
2.5. Участь у науковій студентській конференції	10				
Разом		-		-	
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 15					
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60					

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	B C	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	D E	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	B C	<i>добре</i>
21 – 29	<i>задовільно</i>	3	D E	<i>задовільно</i>
11 – 20	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 10		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.6. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти для ІСПИТУ

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (ЗАЛІК)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	40	100
4	4	13	4	4	4	4	4	19		

6.7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Предмет економічної теорії.
2. Основні економічні категорії: потреби, ресурси, блага.
3. Функції економічної науки.
4. Відмінності між типами економічних систем: ринкова, командна, змішана.
5. Проблема обмеженості ресурсів і її вплив на економічний вибір.
6. Поняття альтернативної вартості та приклади її застосування.
7. Крива виробничих можливостей і її економічний зміст.
8. Різниця між мікроекономікою та макроекономікою.
9. Економічні закони та їх роль у функціонуванні економіки.
10. Методи дослідження в економічній теорії.
11. Ринок та його основні функції.
12. Механізм визначення рівноважної ціни на ринку.
13. Закон попиту та приклади його прояву.
14. Фактори, які впливають на зміну пропозиції.
15. Еластичність попиту і пропозиції та її види.
16. Вплив ціни товару на величину попиту.
17. Поняття споживчої корисності та граничної корисності.
18. Основні фактори, які впливають на вибір споживача.
19. Виробнича функція та її характеристики.
20. Види витрат виробництва та їх приклади.
21. Суть закону спадної граничної продуктивності.
22. Характеристика досконалої конкуренції.
23. Основні риси монополії.
24. Порівняння монополістичної конкуренції та олігополії.
25. Встановлення ціни монополіста.
26. Валовий внутрішній продукт (ВВП) і методи його обчислення.
27. Відмінності між номінальним і реальним ВВП.
28. Компоненти сукупного попиту.
29. Поняття інфляції та її основні види.
30. Проблема безробіття та його основні види.
31. Економічний цикл та його основні фази.
32. Чинники, які впливають на економічне зростання.
33. Роль держави у регулюванні ринкової економіки.
34. Податкова система та її основні функції.
35. Види податків і їх вплив на економіку.
36. Бюджетний дефіцит та методи його фінансування.
37. Державний борг і його наслідки.
38. Основні заходи держави у боротьбі з інфляцією.
39. Монетарна політика та її основні інструменти.
40. Завдання фіскальної політики держави.
41. Вплив глобалізації на національну економіку.
42. Проблема нерівномірного розподілу доходів у суспільстві.

43. Поняття товару та його основні властивості.
 44. Роль ринку праці у розподілі доходів.
 45. Відмінності між ринком капіталу та ринком праці.
 46. Економічна ефективність та методи її вимірювання.
 47. Основні види економічних благ та приклади їх використання.
 48. Соціальна функція держави в економіці.
 49. Переваги та недоліки ринкової економіки.
 50. Шляхи досягнення балансу між економічною ефективністю та соціальною справедливістю.
- .

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Опорний конспект лекцій; методичні вказівки; орієнтовна тематика самостійної роботи робіт; ілюстративні матеріали; запитання і завдання до заліку; завдання для проведення модульної контрольної роботи (МКР).

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для здобувачів освіти з інвалідністю

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей здобувачів освіти з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для здобувачів освіти із проблемами слуху і порушеннями опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

7.2. Глосарій (термінологічний словник)

Абсолютна перевага – здатність країни чи підприємства виробляти певний товар з меншими витратами ресурсів порівняно з іншими.

Амортизація – поступове списання вартості основних засобів у процесі їх використання.

Аукціон – форма організації ринку, де ціна товару встановлюється під час торгів.

Баланс попиту і пропозиції – стан, за якого кількість товарів, що пропонуються, дорівнює кількості товарів, які хочуть купити.

Бартер – обмін товарами та послугами без використання грошей.

Бюджет домогосподарства – структура доходів і витрат сімейного господарства за певний період.

Валовий національний продукт (ВНП) – сукупна вартість усіх товарів і послуг, вироблених громадянами країни за певний період, незалежно від місця їхньої діяльності.

Внутрішні витрати – витрати, які підприємство несе у процесі виробництва, використовуючи власні ресурси.

Вільний ринок – ринок, де ціни встановлюються виключно на основі попиту і пропозиції без втручання держави.

Граничні витрати – додаткові витрати, які виникають при виробництві однієї додаткової одиниці продукції.

Граничний дохід – додатковий дохід, отриманий від продажу однієї додаткової одиниці товару.

Гіперінфляція – надзвичайно високий темп інфляції, що призводить до стрімкого знецінення грошей.

Демпінг – продаж товарів на зовнішніх ринках за цінами нижчими за собівартість для захоплення ринку.

Диференціація продукту – створення унікальних характеристик товару, щоб виділити його серед конкурентів.

Дивіденди – частина прибутку компанії, яка розподіляється між її акціонерами.

Економічний суб'єкт – фізична або юридична особа, яка бере участь у процесах виробництва, споживання або розподілу.

Економічна рента – дохід, отриманий завдяки використанню рідкісних ресурсів, що перевищує витрати на їх виробництво.

Емісія грошей – процес випуску в обіг нових грошей центральним банком.

Закон спадної віддачі – принцип, згідно з яким із збільшенням обсягу одного ресурсу за постійного рівня інших, приріст виробництва зменшується.

Золотовалютний резерв – запаси золота та іноземної валюти, якими володіє держава для забезпечення стабільності національної валюти.

Інтенсивний розвиток – економічне зростання за рахунок підвищення продуктивності праці та ефективності використання ресурсів.

Інновація – впровадження нових технологій, методів виробництва або організації праці для підвищення ефективності.

Індекс споживчих цін (ІСЦ) – показник, що вимірює зміни в рівні цін на споживчі товари та послуги за певний період.

Картель – об'єднання підприємств однієї галузі для встановлення єдиних цін і обмеження конкуренції.

Кейнсіанська теорія – економічна концепція, яка стверджує, що держава повинна активно регулювати економіку через фіскальну і монетарну політику.

Конкурентоспроможність – здатність товару, підприємства або країни витримувати конкуренцію на ринку.

Лібералізація економіки – скорочення державного контролю та обмежень у функціонуванні ринку.

Ліквідність – здатність активу швидко перетворюватися на гроші без втрати своєї вартості.

Лінія бюджету – графік, який показує всі можливі комбінації товарів, які споживач може придбати за свого доходу.

Маржиналізм – економічна теорія, яка акцентує увагу на дослідженні граничних величин, таких як граничні витрати чи гранична корисність.

Мультиплікатор – коефіцієнт, що показує, як зміна однієї змінної (наприклад, інвестицій) впливає на інші (ВВП).

Монополістична конкуренція – ринкова структура, за якої багато продавців пропонують подібні, але не ідентичні товари.

Платіжний баланс – співвідношення між усіма надходженнями в країну та її платежами за кордон за певний період.

Прогресивне оподаткування – система, за якої ставка податку зростає зі збільшенням доходу.

Проміжне споживання – вартість товарів і послуг, використаних у виробничому процесі для створення кінцевого продукту.

Рівноважна ціна – ціна, за якої обсяг попиту дорівнює обсягу пропозиції.

Ресурсозбереження – раціональне використання обмежених ресурсів із метою підвищення ефективності виробництва.

Ринковий механізм – система, через яку взаємодія попиту і пропозиції визначає ціни та обсяги виробництва.

Собівартість – сукупність витрат на виробництво одиниці продукції.

Споживчий кошик – набір товарів і послуг, які використовуються для оцінки вартості життя.

Структурне безробіття – вид безробіття, викликаний змінами в економічній структурі, коли кваліфікація працівників не відповідає потребам ринку.

Трансферти – грошові чи натуральні виплати, які держава або організації надають без вимоги повернення.

Теорія порівняльних переваг – концепція, згідно з якою країни повинні спеціалізуватися на виробництві товарів, у яких вони мають найбільшу відносну ефективність.

Тіньова економіка – нелегальна або неформальна економічна діяльність, що не обліковується офіційною статистикою.

Фіксовані витрати – витрати, які не залежать від обсягу виробництва.

Фінансовий ринок – система, через яку здійснюється торгівля фінансовими

інструментами, такими як акції, облігації тощо.

Фіатні гроші – гроші, які не мають власної внутрішньої вартості, але приймаються як засіб платежу завдяки довірі суспільства.

Цінова дискримінація – практика встановлення різних цін для різних категорій споживачів на той самий товар.

Цінові війни – ситуація на ринку, коли компанії знижують ціни для збільшення своєї частки ринку.

Економічний добробут – рівень задоволення потреб населення, який визначається через доходи, споживання та якість життя.

Економічна глобалізація – процес інтеграції національних економік у світову через торгівлю, інвестиції та інші форми співробітництва.

7.3 Рекомендована література

Основна

1. Основи економічної теорії: навчальний посібник. І. Ревак, Ю. Кіржецький, М. Кіржецька, С. Мельник. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 191 с.
http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2726/1/%d0%9e%d0%95%d0%a2_2019.pdf.
2. Економічна теорія: навчальний посібник Н.П. Мацелюх, Л.М, Касьяненко, І.А. Максименко. Ірпінь: УДФСУ, 2019. 481 с.
http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/4227/1/4064_IR.pdf.
3. Економічна теорія : навч. посіб. / Г. М. Пилипенко, Ю. І. Пилипенко; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2022. 196 с.
4. Мікроекономіка : навчальний посібник. В. І. Оверченко, З. М. Мажак, М. І. Софій. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2015. 348 с.
https://umo.edu.ua/images/content/depozitar/navichki_pracevlasht/mikroekonom.pdf.
5. Кібік О.М., Редіна Є.В., Хаймінова Ю.В., Котлубай В.О., Примаченко І.Ф., Калмикова Н.Ю. Макроекономіка. Мікроекономіка : практикум. Одеса, 2021. 77 с.
6. Кліменко О.М. Макроекономіка : навчальний посібник / О. М. Кліменко, О. М. Крюкова, В. М. Філатов. Харків : Інжек, 2011. 250 с.
7. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка : теорія і практика : підручник / З. І. Галушка, Г. М. Поченчук. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2020. 232 с.
8. Попов О.Є. Мікроекономіка : навчально-практичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / О. Є. Попов, І. М. Колесніченко, А. В. Литвиненко. Харків : ХНЕУ, 2013. 335 с.

Додаткова

1. A. Innovative convergence: AI-driven transformations in CBDCs . Abstracts of the 11th Annual Entrepreneurship and Innovation Conference (October 5, 2023) "YOU HAVE BEEN REPLACED BY AI" p. 21.

<https://conference.euas.eu/2023/wp-content/uploads/2024/02/ConferenceProceedings2023.pdf>.

2. Koldovskiy, A. (2024). Architectural frameworks for financial transformation in Ukraine. *Development Management*, 23(2), 25-37. <https://doi.org/10.57111/devt/2.2024.25>.

3. Koldovskiy, A. (2023). Predictive analytics and machine learning in Central bank digital currency policy. *Quality of Life in Global and Local Contexts: Values, Innovation, and Multidisciplinary Dimensions*. Monograph. Scientific editors: Nestorenko T., Pokusa T. Opole: The Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole, 2023; pp. 784. (колективна монографія)

4. Koldovskiy, A. Ukraine's financial future: cbdc and the evolution of banking infrastructure. VIII міжнародна науково-практична конференція. 154-157. 2024.

<https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D1%82%D0%B5%D0%B7-2024.pdf>.

5. Колдовський, А., & Тарчинець, О. (2023). Оцінка інвестиційного потенціалу України в сучасних. *Socio-Economic Relations in the Digital Society*, 4(50), 16-24. <https://doi.org/10.55643/ser.4.50.2023.536>.

6. Koldovskiy, A., Titarchyk, D. Innovative investment strategies: the role of ai and management synergy in financial sector transformation. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІІВ. 2024. 68-70 <https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.

7. Koldovskiy, A. (2023). The effect of innovation resource management and bank competition on firm innovation output in Ukraine. *Global Scientific and Academic Research Journal of Economics, Business and Management*. PP. 23-30.

8. Koldovskiy, A., Morozyuk, V. Optimizing risk management: integrating ai technologies for financial sector digital transformation. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІІВ. 2024. 65-68 <https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.

9. Koldovskiy, A. (2024). The impact of strategic infrastructure transformation on global financial management. *Digital Economy and Sustainable Development: Emerging Trends in Finance, Accounting, Management and Social & Behavioral Sciences* (pp. 33-36).

10. Koldovskiy, A., Chernyak, M. Strategic management of ai in the financial sector: driving digital transformation. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІІВ. 2024. 62-64 <https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.

11. Koldovskiy, A., Smyk, V. Data governance and compliance: balancing ai implementation with management practices in financial services. Практична конференція з міжнародною участю ПРОКІІВ. 2024. 60-62 <https://ndirom.org/wp-content/uploads/2024/04/tezy.pdf>.

12. Koldovskiy, A. (2023). The advancement of digital currencies and its implications, surprising effects, and policy.

<https://biotechuniv.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/materialy-conf-19-05-23p.pdf#page=236>

13. Supply Chain Management: Textbook / A. Koldovskyi, V. Kolosok, A. Mostova, V. Drozdova, S. Lytvynenko, N. Vitka, Y. Popova. Kyiv: Publishing House "Condor", 2024. 296 p.

14. Mazur, V., Koldovskyi, A., Ryabushka, L., Yakubovska, N. (2023). The formation of a rational model of management of the construction companies capital structure. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 6(53), 128–144. (Scopus)

15. Koldovskyi, A. (2024). LEVERAGING ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR ENHANCED SECURITY IN CENTRAL BANK DIGITAL CURRENCIES / AI-Driven Transformation: Mapping the Course for Future Business Landscapes: Monograph / Gen. edit. Olha Prokopenko, Marina Järvis, Tallinn: Teadmus OÜ, 2024, 257 p. (колективна монографія).

16. Leonav, Y., Fedirko, N., Bradul, O., Yunatskyi, M., Koldovskiy, A. (2024). Effectiveness of mechanisms of anti-corruption management in modern conditions. Journal of interdisciplinary, 2024, pp. 45-50. (Web of Science)

17. Guley, A., Koldovskyi, A. (2023). Digital Currencies of Central Banks (CBDC): Advantages and Disadvantages. Financial Markets, Institutions and Risks, 7(4), 54-66.

18. Koldovskyi, A. (2024). SMART MACHINES AND SYSTEMS AT THE SERVICE OF MANKIND / Smart Machines and Technologies at the Service of Mankind: Monograph / Gen. edit. Olha Prokopenko, Kristjan Vääk, Tallinn: Teadmus OÜ, 2024, 229 p. (колективна монографія).

19. Koldovskyi, A. (2023). Impact of the market capitalization of blockchain-based cryptocurrencies. Collection of scientific papers DUIT. Series "Economics and Management", 2023. Bun. 53.

20. Koldovskyi, A., Shafranov K. Reshaping management infrastructure in the digital financial frontier / EXPLORING THE DIGITAL LANDSCAPE: INTERDISCIPLINARY PERSPECTIVES: Monograph / Gen. edit. Blaha O., Ostopolets I., The University of Technology in Katowice Press, Poland, 2024, 1054 p. (колективна монографія).

21. Koldovskyi, A. (2023). Prerequisites and implementation of the digital currency. Journal of Economics and Management. Southwestern university "Neophite Rilsky". PP. 126-138.

22. Koldovskyi, A. EXPLORATION OF DIGITAL CURRENCIES AND BLOCK CHAIN TECHNOLOGY IMPLEMENTATION STRATEGIES IN THE FINANCIAL SECTOR / Digital Transformation in Contemporary Society: Monograph / Gen. edit. Yuskovych-Zhukovska V., Bogut O. The University of Technology in Katowice Press, Poland, 2024, 572 p. (колективна монографія).

23. Koldovskiy, A. Digitalization and its impact on the financial infrastructure and system of ukraine. Міжнародний форум EFBM 3.0 «Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління. Від відновлення до зростання» Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2024, Р. 70 – 74.

24. Kuzior, A., Koldovskiy, A., & Rekunen, I. (2024). Optimizing financial market stability through AI-based risk management. *Materials Research Proceedings*, 45, 223–231. (Scopus)
25. Koldovskiy, A. The impact of strategic infrastructure transformation on global financial management. *Digital Economy and Sustainable Development: Emerging Trends in Finance, Accounting, Management and Social & Behavioral Sciences*. PP. 33-36. 2024.
26. Shafranov, K., Navolska, N., Koldovskiy, A. (2024). Navigating the digital frontier: a comparative examination of Central Bank Digital Currency (CBDC) and the Quantum Financial System (QFS). *SocioEconomic Challenges*, 8(1), 90-111. [https://doi.org/10.61093/sec.8\(1\).90-111.2024](https://doi.org/10.61093/sec.8(1).90-111.2024).
27. Koldovskiy, A. (2024). Strategic infrastructure transformation: Revolutionizing financial sector management for enhanced success. *Acta Academiae Beregsiensis. Economics*, 5(5), 323–332. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-5-323-332>.
28. Колдовський А.В., Шафранова К.В. Цифрові інновації у формуванні та управлінні туристичними продуктами та послугами. VI Міжнародної науково-практичної конференції Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи. 33-36. 2024.

Інформаційні ресурси

(нормативна база, джерела Інтернет, адреси бібліотек тощо)

1. <http://www.rada.gov.ua> – інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів України
2. <http://www.niss.gov.ua> – сайт Національного Інституту стратегічних досліджень
3. <http://www.europa.eu.int> – сайт ЄС
4. <http://www.cnn.com> – новини CNN
5. <http://www.search.global.epnet.com> – електронний формат наукових журналів
6. <http://www.inf.kiev.ua> – ділова Україна
7. <http://www.isi.gov.ua> – матеріали ЄС і РЄ

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	ноутбук	приміщення аудиторного фонду, проєктор, крейда

Практичне заняття	наочні та роздаткові матеріали, ноутбук	приміщення аудиторного фонду, проєктор для ІНДЗ
----------------------	--	---